

BRUD (35) *sb m*

sg N brud (5). ◇ *G* brudu (10). ◇ *A* brud (6). ◇ *I* brud(e)m (1). ◇ *L* brudzie (1). ◇ *pl N* brudy (9). ◇ *G* brudów (3); -ów (1), -(o)w (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Pył, kurz; nieczystość; strigmentum Calep, Cn; illuvies, paedor, squalor Cn (24)* : A tam fie odmyie y odpadnie świerz b z brudem po społu. *FalZioł* V 108v, IV28a, V 19c; *GlabGad* B7v; Wodá oná nie tylo brud s ciáák zmywa: ále y dużę od grzechów oczyścia. *BiałKat* 238v, 36; *KuczbKat* 215; *RejZwierc* 176v; *BudBib Ier* 2/22; *ModrzBaz* 107v; Ten [wodnik] iáko inszym Bogóm/ ták służył y brodzie. Co s rzodá/ co sobotá z ługiem przychadzaiąc/ A wiéché nákurzoná z brudu wymywaiając. *KochBr* 151; *Strigilecula – Sczierka, iaká brud włazni zczieraią. Calep* 1010b, 1010b; *KlonWor* 2.

Przysłowie: POydzyełz potym do łáźniey/ ábyś płokał ciáło/ Pátrż by ná duży wiécey brudu nie przywrzáło. *RejZwierc* 142, 136 [2 r.];

Nie pomoże nic brud s ciáák/Iepli fie cnotá zbrukáák. *RejZwierc* 237v;

Pirwey brud ná duży obácż/ Toż potym ciáło kępác rącz. *RejZwierc* 237v, 237v [ogólem 6 r.].

Szereg: »brud i pot«: Bywáło też y wtem v itárych ludzi ćwiczenie/ że żołnierze kápáli fie w rzekach ktore niedáleko mieć mogli/ nietylko dla omycia ciáák z brudu y z potu/ ále też áby fie wczyli pływác. *ModrzBaz* 111v.

W przen (3) : *RejAp* 184; *RejZwierc* 105, Ale oko prześpieczne y sławá pocżciwa/ Tá mié iálnym kożdemu z tych brudow odkrywa. *CzahTr* B4v.

2. *Osad, męty, odpadki (przeważnie w pl); acarus, flacces, fraces, magma, molibditis, scoria Mącz; amurca, helcysma Calep (11)* : *Scoria. Szlák/ łzimowiny/ brudy álbo żużel od kručzcá. Mącz* 373d; *Excernere ceram, Od brudów oddzielić. Mącz* 49b, 204b, 205b, 230b; *Amurca – Piana na oleiu, albo brud. Calep* 65b, 474b.

Wyrażenia: »brudy olejowe« (3): *FalZioł* IV 16d; *Fraces olei, Drożdże álbo brudy oleyowe. Mącz* 135c, 129a.

»brudy woskowe«: *Acarus. Rdzá. Pleśń/ álbo Brudy woskowe. Mącz* 1d.

Synonimy: 1. *nieczystość, plugastwo, zmaza*; 2. *fus, myciny, ostatki, piana, szlak, szymowiny, żużel.*